

In Galliis usus est ut, saltem diebus solemnibus, in sede pontificali cum rochetto, mozetta et assistentia sedeat.

P. IV. — *De potestate Episcopi.*

Multa jam diximus de potestate episcopi, sive ratione ordinis, sive ratione jurisdictionis, tum in Tractatu de *Ecclesia*, tum in aliis Tractatibus, agendo de legibus, de sacramentis, de dispensationibus, de monialibus, etc. Quædam tamen alibi omissa, vel insufficienter exposita, hic breviter annotabimus.

1° Probavimus, in Tractatu de *Ecclesia*, simplices sacerdotes ipsosque parochos non esse necessarios episcopi consultores: attamen ut regimen ecclesiasticum suavius esset, statutum fuit in concil. Carth. IV, anno 398, can. 23, « ut episcopus nullius causam audiat absque præsentia clericorum suorum, alioquin irrita erit sententia. » Hæc disciplina diu exstitit. Presbyteris ecclesiæ successit capitulum cathedralis, unum corpus administrationis constituens cum episcopo, qui caput illius erat, et in negotiis ecclesiæ suæ nihil peragere aut pertractare poterat sine illius aut sanioris ejus partis consilio, ut expresse declarant *Alexander III* anno 1181 defunctus, et *Cælestinus III*, in Decretal. l. 3, tit. 10, cap. 4 et 5. Deinde canonicorum negligentia, incuria, ignorantia, aliave de causa, a multo jam tempore prævaluit consuetudo ut episcopi in exercitio suæ jurisdictionis a capitulo essent prorsus independentes: suos habere debent consiliarios quos pro arbitrio eligunt, sive ex capitulo, sive ex aliis presbyteris diocesanis aut extraneis.

2° *Bened. XIV*, de Synodo diocæs. l. 13, cap. 1, n. 5 et seq. docet 1° canonicos cathedralis consiliarios esse natos episcopi, jure Decretalium; 2° episcopum teneri, jure communi, et seclusa consuetudine legitime præscripta, consilium capituli sui exquirere in rebus gravioris momenti, sed non sequi, nisi in casibus jure expressis et per legitimam præscriptionem non sublatis, quia latum intercedit discrimen inter consilium et consensum. Dicit

enim capitulum esse respectu episcopi, sicut collegium cardinalium respectu Papæ: Papa autem ardua Ecclesiæ negotia decernere non solet sine fratrum suorum cardinalium consilio, quamvis sciatur supremæ potestatis suæ exercitium ab eorum consensu non pendere: ita et episcopus consilium capituli petere tenetur, sed assensu ejus non indiget, exceptis casibus in jure expressis. 3° Casus autem jure communi excepti sunt præcipue si agatur de rerum ad cathedralem pertinentium alienatione, de earum administratione, de canonicatum suppressione, de auctoritatis vel dignitatis ecclesiæ cathedralis diminutione, de quolibet ejus præjudicio, de numeri canonicorum augmentatione, de curæ animarum toto capitulo incumbentis in certam personam vel dignitatem translatione, etc. In cæteris vero capituli consilium exquirere sufficit, etiam in officiis præscribendis, in processionibus indicendis. *Ferraris*, v° *Capit.*, art. 2, n. 19. Quæ ad administrationem vel alienationem rerum ad cathedralem pertinentium spectant, vi circumstantiarum ad fabricam transierunt apud nos, et ideo nec consilium capituli nunc exquirendum est, nisi ex aliqua convenientia, si expedire videatur episcopo. Jam ante schisma anni 1791 mos invaluerat ut episcopi absque ulla capituli participatione jurisdictionem suam voluntariam et contentiosam exercerent, leges et statuta disciplinæ conderent, etc., ut videre est apud *Bergier*, *Dict. théol.*, art. *Chapitre*; *Conf. d'Angers*, 2° *édit.* par *Mgr. Goussier*, t. xx, p. 344, etc. Docet insuper *Bened. XIV* episcopum novas constitutiones in synodo promulgaturum, sententiam totius cleri suæ diocæsibus efflagitare non teneri, sed satis esse si capituli consilium exposcat, etsi illud sequi non teneatur, nisi ipsis constitutionibus agatur de re ad quam jura majoris artis capitularium exigunt consensum; imo, ab obligatione petendi consilium capituli solum esse episcopum « qui per » legitime præscriptam consuetudinem jus sibi acquisiit » novas leges condendi et publicandi inconsulto capitulo. *Ubi vero* contrariorum eadem est disciplina, obstringeretur episcopus non solum consilium, sed etiam

» sui capituli consensum expetere, ubi idem capitulum » id juris ex antiqua consuetudine sibi vindicasset. Con- » stant hæc omnia ex pluribus sacræ Cong. Concilii res- » ponsis. » Itaque episcopus consuetudines in sua ecclesia receptas apprime noscere debet, et sicut iis quæ sibi favent licite utitur, eas quæ capituli jus antiquum servant observare tenetur. Unde, juxta doctissimum pontificem, « posito quod episcopus, priusquam synodales constitu- » tiones promulget, sui capituli consilium exposcere de- » beat, decet ut illas ante synodum singulis canonicis » tradat expendendas, omnibusque deinde in unum con- » gregatis, quid de iisdem sentiant requirat et audiat. » Non tenebitur tamen consilio eorum acquiescere; verum, si constitutiones inconsulto capitulo edidisset et promulgasset, firmitate carerent, ut pote a norma jure præscripta deficientes: attamen, si justæ et rationabiles essent, sanciri possent a Cong. Concilii, quod aliquando factum est.

3° Ex decision. Cong. Episcop. 4 junii 1604 et Cong. Concil. 16 feb. 1700, episcopus semper intervenire potest in actibus capitularibus, non obstante quacumque consuetudine in contrarium, dummodo de interesse suo non agatur, et convocationem capituli ex rationabili causa habere et suspendere potest.

4° Episcopus penes se retinere potest unum vel duos canonicos qui fructus præbendæ nihilominus percipiunt, id est, nunc apud nos, redditus a gubernio solutos, perinde ac si choro præsentis essent, ex decisione Cong. Concil. apud *Ferraris* citata, v^o *Epist.*, art. 6, n. 21. At jus non habent ad distributiones manuales, si essent.

5° Ecclesia cathedralis est episcopi plus quam canonicorum: *elle est honorée du titre de cathédrale, parce qu'elle est le siège de l'évêque: c'est la chaire épiscopale qui fait que cette église est la mère des autres, et le centre de la communion de tout le diocèse.* (*Mémoires du clergé*, t. vi, p. 1121.) Episcopus ergo in ea celebrare potest, non solum diebus solemnibus qui dicuntur festa episcopalia, sed et aliis diebus si illi placeat, et insuper ordines con-

ferre, chrisma conficere, fontes solemniter benedicere, etc. Imo in quibuslibet diœcesis suæ ecclesiis celebrare, prædicare, sacramenta per se vel per alium, etiam invitis canonicis et parochis, administrare potest, quia totius diœcesis primarius est pastor.

6° Quamvis episcopus plenam habeat jurisdictionem in sua diœcesi, consuetudines legitime existentes mutare non debet, nisi saltem ex gravi causa sedulo ponderata: « *Justitia enim ac ratio suadet, ut qui sua a successoribus* » desiderat mandata servari, decessoris procul dubio voluntatem et statuta custodiat; » *Decreti 2 p., causa 25, q. 1, can. 15; et ibid. can. 3: « Quæ ad perpetuam utilitatem generaliter instituta sunt, nulla mutatione variantur. »* Consuetudines universim receptas in Ecclesia non magis abrogare vel mutare posset quam leges generales, siquidem tales consuetudines veræ sunt leges.

7° Episcopi est jure communi, ad omnes diœcesis suæ titulos ecclesiasticos nominare eos qui sibi coram Deo magis idonei videntur, institutionem et jurisdictionem eis conferre. Olim, ex variis privilegiis, multi erant in Gallia patroni et præsentatores, quorum votis cedere tenebantur episcopi, nisi canonicas haberent rationes recusationis; nunc, hujusmodi privilegiis sublatis, episcopi plenitudinem suæ jurisdictionis sub hoc respectu recuperaverunt, excepto quod gubernium sibi reservavit facultatem probandi vel reprobandi nominationem vicariorum generalium, canonicorum et parochorum, ad effectum percipiendi emolumenta a gubernio soluta. Hæc reservatio pro parochis exprimitur in art. 19 legis 18 *germinal* an x (8 apr. 1802); nulla fit mentio de vicariis generalibus et canonicis, ad quos tamen hæc dispositio fuit extensa.

8° Quilibet ergo sacerdos sacri ministerii funciones exercens, regularis aut sæcularis, canonicus vel parochus etiam titularis, vicarius, aliusve, in iis quæ ad regimen animarum et sacramentorum administrationem pertinent, diœcesano episcopo subicitur, ab eo moneri, corrigi aut suspendi potest, etiam pro occultis, sufficienter probatis, licet *extrajudicialiter*, pro ignorantia, negligentia, vel

alio quovis excessu, ut loquuntur canonistæ, quamvis pœna a jure non specificetur: imo, quandoque sola præventio sufficit ut quis a certis functionibus, præsertim jurisdictionis voluntariæ, arceri possit. Delicta quorumvis clericorum punire, mores reformare, scandala prævenire, bono fidelium providere debet episcopus: sed soli Deo rationem sui ministerii reddere strictè tenetur, licet valde expediat ut non nisi cum maxima prudentia et ex virorum gravium consilio procedat. Causam suspensionis, si eam pronuntiaverit *ex informata conscientia*, ut aiunt, et virtute cap. 1, sess. 14, Conc. Trid., exprimere nullatenus tenetur, nec ipsi reo manifestare, sed soli Papæ, si requiratur.

Talis suspensio probabiliter non debet esse perpetua, nec indefinita. Per se non sufficit ad tollendum titulum ecclesiasticum; v. g., ad privandum canonicum aut parochum suo titulo. *Bened. XIV, de Synodo diocæs., l. 12, cap. 8, n. 4; Ferraris, vº Episc. art. 6, n. 163; Giraldu, 3, p. 846; Bulla Auctorem fidei, prop. 49.*

9º Canonicum autem et parochum titularem deponere et a titulo remove non potest, nisi in casibus in jure expressis, et ex consensu gubernii apud nos: plurimi sunt casus in quibus beneficium ipso facto amittitur, ut mors naturalis, mors civilis, renuntiatio, associatio alterius beneficii incompatibilis, v. g., alterius parochiæ, contractus matrimonii per verba de præsentì, militia sæcularis, desertio status clericalis, promotio ad episcopatum secuta consecratione, translatio episcopi ad aliam sedem, professio religiosa, etc. Alii sunt casus in quibus titulus ipso facto non amittitur, sed episcopus, ob gravia crimina, depositionem titularis pronuntiare potest per modum pœnæ; at effectus in foro civili non obtinetur nisi consensus gubernii accesserit: imo, matrimonium coram parochò sic deposito, et titulum in foro civili adhuc retinente, contractum probabiliter validum foret, juxta ea quæ diximus in Tractatu *de Matrimonio*.

10º Si titularis arbitretur se ab episcopo injustè fuisse damnatum, ad archiepiscopum, deinde ad primatem et tandem ad Papam appellare potest. Judicem medium

præterire non posset, juxta nonnullos, ut ad superiorem immediate appellaret: attamen jure communi appellari potest immediate ad Papam in causis spiritualibus et ecclesiasticis, omissis cunctis judicibus intermediis, quia Papa est judex ordinarius omnium Christianorum, concurrentem habens potestatem cum cunctis ordinariis; Decret. p. 2, causa 2, q. 6, can. 4, 6 et 16; Decretal. l. 2, tit. 28, cap. 8, etc. Appellatio etiam fieri potest ad legatum in tota provincia ei subjecta. Decretal. l. 1, tit. 30, cap. 1.

11º Caterum ubi de correctione morum et honesta vita clericorum agitur, pœnæ arbitrio episcopi impositæ observari debent, et appellatio earum executionem suspendere non potest; Concil. Trid., sess. 22, cap. 1 de Reform., et *Bened. XIV, de Synodo diocæs., l. 12, cap. 8, n. 5*. Unde titularis ab episcopo censura ligatus eam servare tenetur, etiamsi ad superiorem pro reformanda sententia recurrat.

12º Parochi non titulares, qui in præsentì Ecclesiæ Gallicanæ statu vocantur *deservientes*, et a fortiori vicarii, ad nutum episcopi revocari possunt. Nihilominus, ex naturali æquitate, revocari non debent, nec revocantur, præsertim *deservientes*, nisi causa eorum mature, sub omni respectu, fuerit perpensa; absque tamen judicialibus formis. Si ageretur de suspensione a divinis indefinita contra quemcumque clericum, *Vuillefroy, p. 407 et seq.* plures ministrorum cultuum decisiones referens, contendit pronuntiandum esse judicium canonicum saltem summarium, et dari in foro civili recursum, qui effectum censuræ suspendat. At certe nullatenus pro foro interno suspendit.

13º Per decretum diei 17 nov. 1811, et instruct. minister. diei 4 aprilis 1822, statutum est ut in temporaria parochi absentia, episcopus aliam committeret sacerdotem qui interea parochiam administraret, et præter fortuitos proventus (*casuel*) et usum domus presbyteralis, haberet, pro indemnitate, si titularis ob malam agendi rationem amoveretur, in parochia vulgo dicta *succursale*,

dimidiam partem redditus fixi; in parochia secundæ classis, tres e quinque partibus (*trois cinquièmes*); et in parochia primæ classis, duas e tribus partibus (*deux tiers*). Hinc episcopi parochum titolarem muuere suo indignum facile amovere possunt, eum suspensione percutiendo, et administratorem ei, ex consensu gubernii, substituendo cum sufficientibus emolumentis ut honeste vivere possit.

Si titularis sit absens ob infirmitates, aliæ præscribuntur dispositiones, in citatis decreto et edicto regio, ad sustentationem vicarii qui pro tempore ei substituitur. Vide præfatos actus in collectione dicta *Bulletin des lois*, vel apud D. *Affre, Administration temporelle des paroisses*.

14° *Ferraris*, v° *Insignia*, varias refert S. Cong. Rit. decisiones ex quibus constat episcopum non posse, inconsulta Sancta Sede, insignia canonicis Ecclesiæ cathedralis vel collegiatæ concedere vel concessa mutare, nec de novo almutiam concedere. Et hoc videtur conforme decreto cardinalis Caprara, 9 april. 1802, in quo facultatem concessit archiepiscopis et episcopis qui primi canonicè instituerentur, capitula erigendi et quæcumque ad ea spectant statuendi, « relicta tamen eorum successoribus statutorum illorum immutandorum facultate, requisito prius » capitulorum respectivorum consilio, si, attentis temporum circumstantiis, id utile et opportunum iudicaverint. In ipsis autem statutis vel condendis vel immutandis religiosa sacrorum canonum observantia retineatur, usuumque ac consuetudinum laudabilium antea vigentium præsentibusque circumstantiis accomodatam ratio habeatur. » Sed Pius VII, in bulla *Paternæ charitatis*, diei 6 octobris 1822, pro nova circumscriptione dioceseon Galliarum, vult et decernit ut archiepiscopi et episcopi pro singulis canonicorum collegiis statuta decernant, et ab ipsis observari curent. Solam eis imponit obligationem omnium hanc in rem gestorum documentum ad Sedem Apostolicam mittendi.

15° Episcopi insignia suæ dignitatis deferre et benedictiones publicas aut privatas impertiri possunt per omnia

loca suæ diocesis; archiepiscopi et legati, per totam provinciam sibi subjectam, sed non ultra. Item nulli episcopo licet, cujusvis privilegii prætextu, pontificalia in alterius diocesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia; et hæc prohibitio est sub pœna excommunicationis; Conc. Trid., sess. 6, cap. 5 de Reform. Pro benedictionibus privatis, in itinere, in domibus, in oratoriis, vel etiam in ecclesiis, absque solemnitate, licentia Ordinarii communiter præsumitur. Archiepiscopus pontificalia in diocesisuorum suffraganeorum semper exercere potest, juxta *d'Héricourt* concilium Viennense citantem et in sola visitatione, juxta *Van-Espen*, sine Ordinarii licentia. Ordinarius autem, cujus licentia requiritur, est ipse episcopus loci, ipsius vicarius generalis, et vicarius capitularis. *Ferraris*, v° *Vicarius generalis*, art. 2, n. 591, hanc facultatem vicario generali denegat, nisi speciale ad id habeat mandatum a suo episcopo.

Actus autem voluntariæ jurisdictionis, usum pontificalium non requirentes, ut approbatio confessarii, nominatio ad beneficium, etc., exercere possunt episcopi et archiepiscopi extra limites territorii sibi subjecti, sed erga suos subditos duntaxat.

P. V. — *De episcopi residentia.*

1° Residentia ecclesiastica in genere est commoratio continua in loco beneficii vel officii, ipsius officii personaliter præstandi causa. Hæc tamen *continuitas* intelligenda est juxta leges ecclesiasticas. Unde, ex variis textibus juris, præsertim ex Concil. Trid., sess. 23, de Reform. cap. 1, canonistæ duas distinguunt absentias, unam *brevem* quæ ultra tempus ab Ecclesia statutum non extenditur, et residentia proprie dictæ non opponitur, et absentiam proprie dictam quæ, ultra limites assignatos extensa, residentiam debitam tollit.

2° Episcopi, etiam cardinales, tenentur jure divino in suis episcopatibus residere, ut colligitur ex Concil. Trid.,

sess. 6, cap. 1 de Reform., ac sess. 23, cap. 1 de Reform., et expresse docent innumeri doctores etiam nimiae severitatis non suspecti, idque ex ipsa animarum cura divinitus commissa evidenter sequitur.

3° Quando summus Pontifex permittit ut episcopus per aliquod tempus in diœcesi non resideat, illum ab obligatione jure divino præscripta proprie non dispensat, sed, ut advertit *Ferraris*, v° *Episc.*, art. 3, n. 2, declarat jus divinum in tali casu vel circumstantia non obligare; præcepta enim divina positiva non obligant semper et pro semper; Pontifex Romanus, ut vices Christi gerens, habet auctoritatem circa earum applicationem pronuntiandi. Eodem modo Ecclesia potuit generali statuto permittere quamdam fieri absentiam singulis annis, judicando eam sufficienti motivo communiter fundatam iri, nec bono animarum obfuturam, nisi specialis aliqua circumstantia exigeret.

4° Plures sunt causæ quæ excusant episcopum a continentate residentiae in sua diœcesi, scilicet, 1° Christiana charitas, ut si aliqua ecclesia versatur in periculo hæresis, et episcopus sua prædicatione ei succurrere possit, vel si ipsius mediatio necessaria sit ad pacem componendam, modo ex tali absentia notabile non sequatur damnum in propria ecclesia; 2° urgens necessitas, ut si episcopus grave malum vitæ incurreret propter morbum temporaneum, aeris intemperiem, personalem persecutionem, principis aut populi furorem, modo ex ipsius absentia oves ejus detrimentum non patiantur, alioquin remanere deberet cum periculo, quia *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis*, Joan. x, 11; 3° obedientia debita, quando scilicet Papa aliquem ad se vocat episcopum ob negotium ei committendum; sic cardinales Romano pontifici assistentes sufficientem habent causam ut ab ecclesiis quarum sunt episcopi absint; 4° evidens Ecclesiae utilitas, v. g., si ad defendenda ecclesiae suæ jura per aliquod tempus abesse debeat, aut si ad concilium generale aut provinciale sit convocatus; 5° magna reipublicæ utilitas, ut si episcopus pro negotiis magni momenti suæ civitatis aut totius

regni ad summum Pontificem aut ad reges mittatur; 6° communiter etiam docent canonistæ episcopum licite ab ecclesia sua abesse ex summi Pontificis licentia, ut in curia regum fungatur munere regii præsidis, consiliiarii, confessarii, etc., si tanta sit hominum penuria ut alii satis idonei minime reperiantur qui talia officia præstare possint: sunt propria verba *Ferraris*, v° *Episc.*, art. 3, n. 10.

5° Cong. Concil. declaravit, 23 sept. 1571, parochum teneri, etiam tempore pestis, sacramenta Baptismi et Pœnitentiæ cum periculo vitæ ministrare, et Gregorius XIII eodem anno respondit hanc decisionem ad ipsum respicere episcopum, ob majorem ejus obligationem, qui tamen in loco tutiori manere potest unde necessitatem patientibus providere possit; nec stricte obligatus videtur ad ministranda per se sacramenta, præter Confirmationem, nisi deficiente sacerdote qui possit et velit. *Ferraris*, v° *Episc.*, art. 3, n. 12.

6° Cong. Episc. pronuntiavit, die 24 martii 1597, episcopum qui habet coadjutorem, ad residentiam nihilominus teneri etiam tempore contagii; et, 17 decemb. 1649, eum in quacumque diœcesis parte residere posse, modo vadat ad cathedralem temporibus a Concil. Trid., sess. 23, cap. 1 de Reform., præscriptis, id est temporibus Adventus, Quadragesimæ, Nativitatis et Resurrectionis Domini, Pentecostes et Corporis Domini, nisi episcopalia munia in sua diœcesi eum alio vocent.

7° Sacrosanctum Concil. in eodem capite permittit ut episcopus singulis annis per duos aut ad summum tres menses, continue aut diversis vicibus, ex æqua causa et absque ullo gregis detrimento, abesse possit, modo id non contingat, quantum fieri potest, temporibus et diebus supra exceptis. At ultimum trimestre unius anni cum primo trimestri anni sequentis jungere non potest, alioquin per sex menses continuos et per dies Adventus ac Nativitatis Domini abesset, sicque menti Concil. adversaretur. *Bened. XIV*, Const. *Ad universæ*, 3 sep. 1746, requirens qualis sit causa æqua a Concil. Trid. pro tri-

mestri absentia episcoporum, dicit: *Animi levitas, oblectationum cupiditas, aliaque fuites causæ excluduntur.*

Alia non pauca circa residentiam episcoporum reperiuntur apud *Barbosam, Van-Espen, Ferraris, etc.*

P. VI. — *De aliis muneris episcopalis officiis.*

Alia præcipua episcopi officia sunt prædicatio, oratio, diœcesis visitatio et synodi celebratio.

De prædicatione.

1° Episcopus strictam habere obligationem verbum divinum prædicandi per se, vel saltem per alios, si legitime fuerint impediti, constat 1° ex Act. vi, 2 et 4: *Non est æquum, inquit B. Petrus, nos derelinquere verbum Dei et ministrare mensis... Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus; 2° I Cor. ix, 16: *Necessitas mihi incumbit; vœ enim mihi est si non evangelizavero: episcopi autem sunt Apostolorum successores: ergo; 3° ex Concil. Trid., sess. 5, cap. 2 de Reform.: « Quia vero Christianæ reipublicæ non minus necessaria est prædicatio Evangelii quam lectio, et hoc est præcipuum episcoporum munus, statuit et decrevit eadem sancta Synodus omnes episcopos, archiepiscopos, primates et omnes alios ecclesiarum prælatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum sanctum Jesu Christi Evangelium. Si vero contigerit episcopos et alios prædictos legitimo detineri impedimento, juxta formam generalis concilii, viros idoneos assumere te- neantur ad hujusmodi prædicationis officium salubriter exsequendum. » Unde cuilibet episcopo in ipsius consecratione dicitur: *Accipe Evangelium; vade, prædica populo tibi commissio.***

2° Nulla consuetudo aut contraria multorum episcoporum praxis episcopum ab eo munere eximere potest, quia, ut ait concil. Lateran. III, in Decretal. l. 1, tit. 31,

cap. 15, citatum, « inter cætera quæ ad salutem spectant » populi Christiani, pabulum verbi Dei permaxime sibi » noscitur esse necessarium, quia sicut corpus materiali, » sic anima spirituali cibo nutritur. » Ab ea igitur obligatione, quæ est juris naturalis et divini positivi, nulla concedi potest dispensatio, nulla contra eam admittitur præscriptio.

3° Gravissimo autem huic muneri non satisfaceret episcopus aliquoties per annum ex cathedra concionando, sed totis viribus incumbere debet ut, non tantum in sua cathedrali, sed per omnem diœcesim populus sibi commissus præcipuis fidei nostræ dogmatibus et vitæ Christianæ principiis imbuatur, ipso, data occasione, sæpe concionante, exhortante, instruente, mandata et epistolas pastorales mittente, curante ut parochi, vicarii alique presbyteri curam animarum habentes vel in sacro ministerio laborantes, sanam doctrinam frequenter et debito modo annuntient, etc., ut dicere possit cum Apostolo, Act. xx, 20: *Vos scitis... quomodo nihil subtraxerim utilium, quominus annuntiarem vobis et docerem vos publice et per domos, testificans Judæis et gentilibus in Deum pœnitentiam et fidem in Dominum nostrum Jesum Christum.* Quando in cathedrali præficatur parochus, ut nunc in Gallia, episcopus in ea, sicut in aliis ecclesiis diœcesis, per parochum et vicarios ejus verbum Dei ordinarie annuntiat, et hoc ad munus ejus implendum sufficere videtur, modo identidem, pro posse suo, sermonem ad populum habeat.

4° Sicut omnis cura animarum et plenitudo sacerdotii est penes episcopos, a quibus in clerum inferiorem, in presbyteros diffunditur; ita et prædicandi auctoritas, quæ præcipua est pastoralis officii portio. Nullus igitur hoc munus, nisi auctoritate ab episcopo accepta, obire potest.

5° Attamen ex quo ministeria Ecclesiæ in beneficia et dignitates fuerunt distributa, quicumque obtinet titulum cui annexa est cura animarum, eo ipso habet jus ibi concionandi, quo privari non potest, nisi officium amittat, vel ab illo, sive totaliter, sive quoad jurisdictionem suspen-

datur. Suspendio autem titularis, in Gallia, debet esse solum temporaria, ex decreto 17 nov. 1811, alioquin verè destitutioni æquivaleret; *Vuillefroi*, edit. 1842, p. 226. Unde Concil. Trid., sess. 24, cap. 4 de Reform. decretum 5 sess. renovans, mandat ut episcopi munus prædicationis frequentius per se, vel, si legitime impediti fuerint, per alios idoneos in sua ecclesia impleant: « In aliis autem » ecclesiis per parochos, sive, iis impeditis, per alios ab » episcopo, impensis eorum qui eas præstare tenentur » vel solent, deputandos in civitate aut in quacumque » parte diocesis. » Ad quæ verba notat *Van-Espen*, part. 1, tit. 17, cap. 8, n. 9, mentem Concilii esse ut episcopi curam prædicandi in ecclesiis a cathedrali distinctis committere non debeant, nisi dum ipsi parochi legitime fuerint impediti vel insufficientes. Hujus autem necessitatis vel convenientiæ solus episcopus, ut pote primarius pastor, est iudex.

6° Si, ex consuetudine immemoriali, nominatio vel designatio prædicatoris ad capitulum, ad parochum, ad ædituos ecclesiæ vel ad populum pertineat, hanc consuetudinem servandam esse censent *Fagnanus*, *Van-Espen*, *Ferraris*, v° *Præd.*, n. 43, et alii, quia talis designatio vel nominatio prædicatoris haberi potest velut jus patronatus ad beneficia curata, quod laicis competere potest; at, sicut præsentatus ad beneficium functionibus pastoralibus se immiscere non potest quin prius curam animarum ab episcopo obtinuerit, ita et ad prædicandum designatus prædicare non debet priusquam licentiam prædicandi ab episcopo acceperit. Sic etiam agnoscit Napoleo in decreto 30 decemb. 1809, art. 32.

7° Laici cujuscumque ordinis vel professionis deputari non possunt ad prædicandum, et prædicantes subjacent excommunicationi, ex Decretal. l. 5, tit. 7, cap. 13, § *Quia vero*: a fortiori prædicare nequeunt mulieres, nec ad id committi. Docere tamen possunt doctrinam catholicam in domibus privatis, in monasteriis et puellarum scholis, sub vigilantia et regimine episcopi, parochi aut alterius huic officio præpositi.

8° Munus autem prædicationis committi potest ab episcopo clerico sacris ordinibus nondum initiato, ex decisione sacræ Cong. Concil. diei 23 junii 1580; verum hæc facultas regulariter non conceditur nisi sacerdotibus, vel saltem in ordine diaconatus constitutis, et sic expresse fuit ordinatum in edicto de mandato Clementis XI publicato die 20 jan. 1705.

9° Regulares nunc prædicare non possunt, etiam in propriis ecclesiis, nisi ex licentia saltem tacita episcopi diocesanii, siquidem in Concil. Trid., sess. 24, cap. 4 de Ref., post non exiguam inter patres contestationem, statutum fuit ut « nullus sive sæcularis, sive regularis, » etiam in ecclesiis suorum ordinum, contradicente episcopo, prædicare præsumat. » Idem Concil., sess. 5, c. 2 de Reform., præscribit ut regulares, ad prædicandum in alienis ecclesiis, expressam habeant licentiam. Hæc autem disciplina stricte semper servata est in Gallia, ut patet ex multis conciliis provincialibus, ex theologis, ex edicto regio anni 1695, etc.

10° Cum facultas concionandi sæcularibus aut regularibus beneficia curata non habentibus concessa, sit duntaxat delegata, ad libitum restringi, modificari aut revocari potest, etiam sine causa, quod etiam intelligendum est de facultate curatorum relative ad alienas ecclesias. Procul dubio episcopi prohibere possunt ne parochi ullum admittant ad prædicandum aut catechizandum in suis ecclesiis, nisi exhibeat licentiam Ordinarii loci in scriptis datam. Usus in diocesi nostra receptus est, ut sacerdos etiam alterius diocesis, sed bene notus, et nulla censura aut prohibitione ligatus, a parochi invitari possit ad concionandum per transennam, non vero diaconus sine licentia episcopi aut vicarii ejus generalis.

De Oratione.

1° Apostoli semper jungebant orationem prædicationi: *Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus*, aiebat B. Petrus ad multitudinem; sciebat enim quod neque

qui plantat est aliquid, neque qui rigat; sed, qui incrementum dat, Deus, I Cor. III, 7. Aliunde: *Omnis pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis que sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis*, Hebr. v, 1. Ergo episcopi jugiter orare, in divinarum rerum contemplatione se exercere, et divini luminis illustrationem pro seipsis, pro clero suo et pro fidelibus sibi commissis ardentissimis animæ votis deprecari debent.

2° Frequenter et saltem diebus dominicis et festis Missam pro tota diocesi celebrare debent, ut in Tractatu de *Eucharistia* diximus. S. Carolus eos insuper hortatur, in concilio Mediol. IV, ut præterea Missæ sacrificium facere studeant illis diebus quibus ecclesiastica beneficia conferent, examina generalia clericorum vel confessariorum habebunt, cæterasque graves consultationes vel deliberationes inibunt, etc.

3° Episcopi est insuper populum ad orandum incitare, modum orandi docere, preces publicas et privatas præscribere et dirigere, libros orationum legere, examinare, approbare; preces extraordinarias ex causa publica et communi indicere et dirigere; quomodo processiones sint habendæ, quæ in eis vitanda vel servanda sint statuere, ordinem inter parochias, inter sæculares et regulares tenendum assignare, etc. Ad præscribendas preces extraordinarias *consensu* capituli non indiget: teneturne *consilium* ejus exquirere? Nihil demonstrat talem existere obligationem, nisi ageretur de precibus modo permanenti in liturgia introducendis. Conveniens est tamen ut consulatur capitulum, quando ad explendas extraordinarias preces concurrere debet.

4° Ordinaria sua auctoritate episcopus immutare vel penitus abrogare potest processiones locales a multo jam tempore observatas, si advertat abusus in eas irrepsisse, et ad excessus committendos magis conducere quam ad excitandam populi devotionem: hoc patet ex dictis, ex praxi universali et communi doctorum consensu.

5° Ad publicam orationem evidenter pertinet officium canonicum, id est, solemnis ac perpetua Horarum cano-

nicarum persolutio: episcopus igitur invigilare debet ut officium istud non omittatur, devote ac recto ordine peragatur, canonici fideliter ei assistant, illud integre recitent vel canant, etc.

6° Tenentur insuper episcopi Breviaria, Missalia, Antiphonaria aliosque libros ad officium ecclesiasticum spectantes diligenter examinare, et si quid superfluum, indecens, falsum aut cultu divino minus dignum repererint, illud resecare aut emendare debent. Semper tamen attendant bullam S. Pii V circa librorum divinarum correctionem, quæ Breviario Romano præfici solet, uti de officio agentes explicavimus.

De visitatione diocesis.

1° Cum episcopus sit pastor totius diocesis, et curam habere debeat omnium animarum sibi commissarum, sequitur eum vigilantibus sollicitudine diversas suæ jurisdictionis ecclesias visitare teneri, ut oves, quantum potest, cognoscat, necessitates earum detegat, media illis subveniendi inquirat, ut nulla sua culpa pereat, et merito dicere possit cum B. Paulo, Act. xx, 26: *Contestor vos hodierna die, quia mundus sum a sanguine omnium. Non enim subterfugi quominus annuntiarem omne consilium Dei vobis.* Hæc igitur obligatio est juris naturalis ac divini, et nulla consuetudine abrogari aut imminui potest. Unde Concil. Trid., sess. 24, cap. 3 de Reform.:

- » Patriarchæ, primates, metropolitani et episcopi propriam diocesim per seipsos, aut, si legitime impediti fuerint, per suum generalem vicarium aut visitatorem, si quotannis totam, propter ejus latitudinem, visitare non potuerint, saltem majorem ejus partem, ita tamen ut tota biennio per se vel visitatores suos compleatur, visitare non prætermittant.»

2° Ex mente autem Concilii episcopi non semper unica visitatione annuali aut bienniali obligationi suæ satisfaciunt. Valde necesse est ut statum suæ diocesis perspectum habeant, et ideo, si possint, sæpe curare debent ut